

Postavenie dopravnej politiky v oblasti cestnej dopravy v rámci právnych predpisov Európskej únie

Jozef Gnap¹, Zuzana Hvizdaková²

Úvod

Vstup Slovenska do Európskej únie 1. mája 2004 bol po roku 1993, kedy vznikla samostatná Slovenská republika, jedným z najvýznamnejších míľnikov zahraničnej politiky Slovenska. Jednou z podmienok získania členstva v Európskej únii bolo plnenie tzv. Kodanských kritérií, ktoré zahŕňajú okrem politických a ekonomických kritérií aj podmienku prevzatia *acquis communautaire*. Touto podmienkou sa Slovenská republika zaviazala, že zosúladí svoj právny poriadok s Európskou úniou a preukáže schopnosť jeho implementácie v praxi.

Slovenská republika je ako členský štát Európskej únie povinná akceptovať vydané právne predpisy Európskej únie, ktorými sú najmä nariadenia, smernice, rozhodnutia, odporúčania či medzinárodné zmluvy. Všetky právne dokumenty Európskej únie sú zverejnené v Úradnom vestníku Európskej únie, ktorý je obdobou slovenskej Zbierky zákonov a je vydávaný každý pracovný deň vo všetkých úradných jazykoch Európskej únie.

Verejné právne dokumenty týkajúce sa dopravnej politiky, rovnako ako aj dokumenty z ostatných oblastí uverejnené v Úradnom vestníku Európskej únie je možné bezplatne získať v elektronickej forme na internetovej stránke EUR – Lex, ktorá je dostupná v 23 úradných jazykoch Európskej únie. EUR – Lex umožňuje ľahké, rýchle a prehľadné získanie potrebných dokumentov EÚ.

Aký je vplyv nových právnych predpisov EÚ na zvýšenie konkurencieschopnosti, kvality života občanov členských štátov EÚ? To je jedna z otázok, ktoré si kladieme ak Európska únia prijíma stále nové predpisy. Preto cieľom tohto príspevku bolo analyzovať právne predpisy EÚ a ich zameranie najmä vo vzťahu k dopravnej politike.

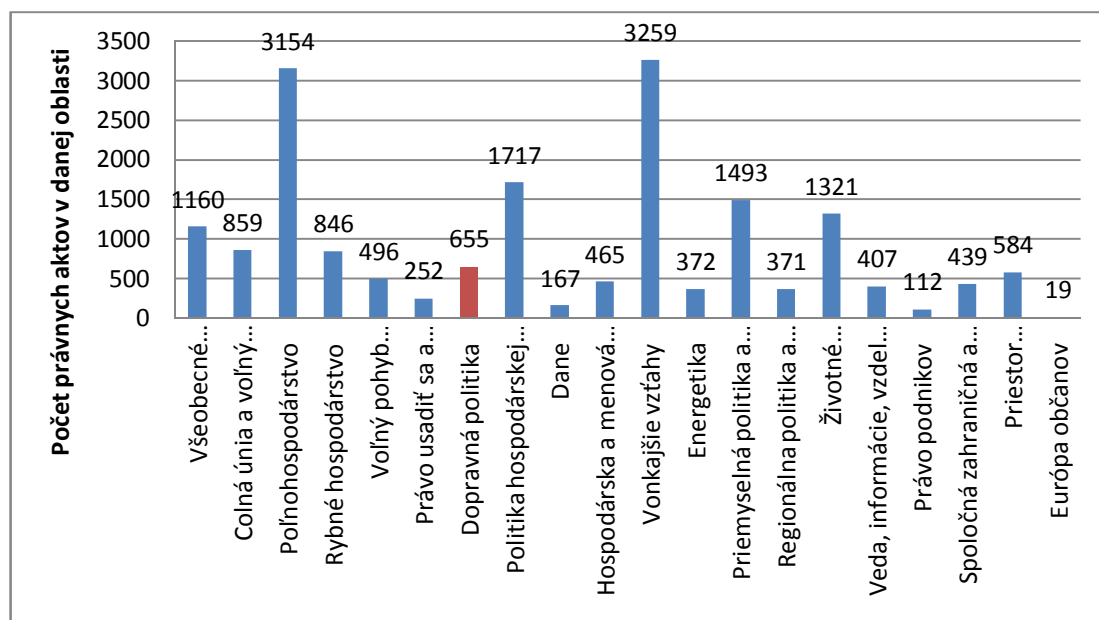
¹ Prof. Ing. Jozef Gnap, PhD., Žilinská univerzita v Žiline, Fakulta PEDAS, Katedra cestnej a mestskej dopravy, Univerzitná 1, 010 26 Žilina, e-mail: jozef.gnap@fpedas.uniza.sk

² Ing. Zuzana Hvizdaková, interná doktorandka, Žilinská univerzita v Žiline, Fakulta PEDAS, e-mail: zuzana.hvizdakova@fpedas.uniza.sk

Dopravná politika

Oblasť dopravy je jednou z popredných spoločných politík Európskej únie, čo je ukotvené aj v Zmluve o založení Európskeho spoločenstva. Hlavným cieľom dopravnej politiky EÚ je dokončenie vnútorného trhu, zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja, rozšírenie dopravných sietí v celej Európe, maximálne využitie priestoru, zvýšenie bezpečnosti a podpora medzinárodnej spolupráce. Tieto ciele sú dosahované najmä prijímaním legislatívnych opatrení, ktorých dodržiavanie a aplikácia pri poskytovaní dopravných služieb vedie k ich plneniu.

Zoznam platných právnych predpisov EÚ je na stránkach EUR – Lex je rozdelený do dvadsiatich kapitol podľa oblastí, ktoré tieto predpisy upravujú. Oblasť Dopravná politika s celkovým počtom 655 právnych aktov tvorí v poradí deviatu najväčšiu skupinu právnych predpisov (Obr.1), pričom konkrétne cestnej doprave sa venuje najmä oddiel **Vnútrozemská doprava**, ktorý okrem cestnej dopravy upravuje aj železničnú a vnútrozemskú vodnú dopravu.

Obr.1: Oblasť platných právnych predpisov EÚ

Oblasť Dopravná politika obsahuje v čase spracovania príspevku (november 2011) 655 právnych dokumentov. Uvedený počet nemožno považovať za konečný počet v oblasti dopravy a to z dôvodu, že do problematiky týkajúcej sa dopravy zasahujú aj právne akty ostatných oblastí. S problematikou prepravy tovaru a osôb napríklad úzko súvisí oblasť colnej únie a voľného pohybu tovaru, ktorá upravuje základné colné nástroje, všeobecné a colné

predpisy, oblasť daní, či oblasť práva usadiť sa a slobody poskytovať služby alebo oblasť politiky hospodárskej súťaže.

Oblasť dopravnej politiky obsahuje ďalšie podoblasti, ktoré obsahujú právne dokumenty vzťahujúce sa na konkrétnu problematiku, ako napríklad konkrétny druh dopravy, infraštruktúru, či problematiku vytvárania štatistických údajov. Oblasť dopravnej politiky obsahuje nasledujúcich 6 podoblastí:

1. Všeobecné ustanovenia (19 aktov)
2. Štatistika (12 aktov)
3. Infraštruktúra dopravy (42 aktov)
- 4. Vnútrozemská doprava (333 aktov)**
5. Námorná doprava (134 aktov)
6. Letecká doprava (138 aktov)

Vzhľadom na to, že do pôsobnosti niektorých právnych predpisov spadajú viaceré oblasti, nie je pravidlom, že každý právny predpis musí byť zaradený a upravovať problematiku výlučne jednej podoblasti.

1. Všeobecné ustanovenia

Do sekcie všeobecné ustanovenia sú zaradené právne dokumenty ako nariadenia, smernice, či rozhodnutia Komisie upravujúce všeobecnú problematiku v oblasti dopravnej politiky.

Medzi dokumenty zaoberajúce sa všeobecnou právnou úpravou týkajúce sa cestnej dopravy sú:

- Colný dohovor o medzinárodnej preprave tovaru na podklade karnetov TIR (Dohovor TIR)
- Dohovor o colných podmienkach kontajnerového poolu používaného v medzinárodnej doprave (Dohovor o kontajnerovom poole)
- Nariadenie Rady (EHS) č. 3237/76 z 21. decembra 1976 o postupnom vykonávaní technických príloh a postupnom používaní vzorového karnetu TIR Colného dohovoru

o medzinárodnej preprave tovaru na základe karnetu TIR (Dohovor TIR)
zo 14. novembra 1975, Ženeva

- Nariadenie Rady (EHS) č. 3912/92 zo 17. decembra 1992 o kontrolách vykonávaných vo vnútri spoločenstva v cestnej a vnútrozemskej vodnej doprave, týkajúce sa dopravných prostriedkov registrovaných alebo zaradených do obehu v tretích štátoch
- Uznesenie Rady zo 17. júna 1997 o rozvoji telematiky v cestnej doprave, najmä pokiaľ ide o výber elektronického mýta
- Rozhodnutie Komisie z 11. júna 2003, ktorou sa zriaďuje expertná poradná skupinu Komisie o stratégii v oblasti nehôd v sektore dopravy
- Nariadenie (ES) č. 1382/2003 Európskeho parlamentu a Rady z 22. júla 2003 o poskytnutí finančnej pomoci spoločenstva na zlepšenie environmentálnych vlastností systému nákladnej dopravy (program Marco Polo)
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1692/2006 z 24. októbra 2006 , ktorým sa ustanovuje druhý program Marco Polo na poskytovanie finančnej pomoci Spoločenstva na zlepšenie environmentálnych vlastností systému nákladnej dopravy (Marco Polo II) a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1382/2003 (Text s významom pre EHP)
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1100/2008 z 22. októbra 2008 o odstránení kontrol vykonávaných na hraniciach členských štátov v cestnej a vnútrozemskej vodnej doprave
- 2009/477/ES: Rozhodnutie rady z 28. mája 2009 , ktorým sa v úplnom znení uverejňuje znenie Colného dohovoru o medzinárodnej preprave tovaru na podklade karnetov TIR (Dohovor TIR) zo 14. novembra 1975 v znení zmenenom a doplnenom od tohto dátumu
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/33/ES z 23. apríla 2009 o podpore ekologických a energeticky úsporných vozidiel cestnej dopravy

2. Štatistika

Táto podoblasť zahŕňa právne akty upravujúce postupy vytvárania, šírenia, či technické spôsoby prenosu štatistických údajov v jednotlivých druhoch dopravy.

V oblasti cestnej dopravy pod podoblasť štatistika patrí:

- Rozhodnutie Rady z 30. novembra 1993 o vytvorení databázy spoločenstva o cestných nehodách
- Nariadenie Komisie (ES) č. 2163/2001 zo 7. novembra 2001 o technických spôsoboch prenosu štatistických údajov o cestnej nákladnej doprave
- Nariadenie Komisie (ES) č. 6/2003 z 30. decembra 2002, ktoré sa týka šírenia štatistiky cestnej nákladnej dopravy

3. Infraštruktúra dopravy

Do podoblasti infraštruktúra dopravy sa zaraďujú najmä právne akty upravujúce **finančnú podporu** a to najmä v podobe rozhodnutí Komisie o poskytnutí finančnej podpory na realizáciu konkrétnych projektov. Najväčší počet projektov na základe finančnej podpory realizovalo Francúzsko, no finančnú podporu využilo aj Grécko, Taliansko, Írsko, Holandsko a Veľká Británia. Do podoblasti infraštruktúra dopravy patria aj právne akty upravujúce **poplatky za použitie infraštruktúry**. Z hľadiska cestnej dopravy je možné do podoblasti Infraštruktúra dopravy zaradiť Nariadenie Rady (EHS) č. 1108/70 zo 4. júna 1970, ktorým sa zavádza účtovný systém pre výdavky na infraštruktúru v súvislosti so železničnou, cestnou a vnútrozemskou vodnou dopravou a Smernicu Európskeho parlamentu a Rady 1999/62/ES zo 17. júna 1999 o poplatkoch za používanie určitej dopravnej infraštruktúry ťažkými nákladnými vozidlami.

4. Vnútrozemská doprava

Legislatívna úprava tejto podoblasti sa venuje úprave cestnej, železničnej vnútrozemskej vodnej a kombinovanej dopravy, pričom je rozdelená na ďalších 6 kapitol:

- Pravidlá hospodárskej súťaže

- Štátna intervencia
- Fungovanie trhu
- Zosúladienie štruktúr
- Kombinovaná doprava
- Pravidlá ESUO (Európske spoločenstvo uhlia a ocele)

Jednotlivé právne predpisy týkajúce sa cestnej dopravy v rámci vnútrozemskej dopravy boli analyzované v rámci riešenie inštitucionálnej výskumnej úlohy na Fakulte prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov Žilinskej univerzity v Žiline.

Do tejto podoblasti patrí aj Dohoda o výmene listov medzi Spoločenstvom a Česko-slovenskou federatívnou republikou o tranzite podpísaná v Bruseli 16. Decembra 1991 a Dohoda o výmene listov medzi Spoločenstvom a Česko-Slovenskou federatívnou republikou o infraštruktúre pozemnej dopravy podpísaná v Bruseli 16. Decembra 1991. Z hľadiska cestnej dopravy patrí do tejto podoblasti Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 443/2009 z 23. apríla 2009 , ktorým sa stanovujú výkonové emisné normy nových osobných automobilov ako súčasť integrovaného prístupu Spoločenstva na zníženie emisií CO₂ z ľahkých úžitkových vozidiel.

Posledné 2 podoblasti – **Námorná doprava** a **Letecká doprava** obsahujú právne predpisy upravujúce podobne ako v prípade vnútrozemskej dopravy problematiku pravidiel hospodárskej súťaže, fungovania trhu, medzinárodných vzťahov, zosúladienia štruktúr a problematiku bezpečnosti v námornej a leteckej doprave.

Záver

Európska únia sa prijímaním legislatívnych opatrení a ich aplikáciou v praxi v oblasti dopravy snaží o dosahovanie stanovených cieľov dopravnej politiky EÚ. Plnenie týchto cieľov sa v rámci celej Európy vytvárajú jednotné podmienky pre poskytovateľov dopravných služieb, čo vedie k zlepšeniu konkurenčného prostredia, zvýšeniu bezpečnosti a podpore medzinárodnej spolupráce medzi jednotlivými krajinami EÚ.

Treba však poznamenať, že v niektorých sférach sa EÚ nedarí presadzovať čo bolo prijaté napríklad podľa [1] ani dve desaťročia liberalizácie európskeho železničného trhu nepriniesli výraznejší pokrok. Stále neexistujú v praxi použiteľné technické štandardy. V EÚ máme štyri rôzne rozchody koľají na železničnej sieti, osem trakčných elektrických systémov a okolo dvadsať rôznych variant zabezpečenie prevádzky vlakov [1].

EÚ vykonala v niektorých oblastiach veľký pokrok k zjednoteniu pravidiel dopravnej politiky členských štátov EÚ. Na druhej strane mala by chrániť záujmy jej členov, lebo napríklad požiadavka na zavedenie digitálnych tachografov aj pre novoevidované cestné nákladné vozidlá s celkovou hmotnosťou nad 3,5 tony a autobusy v nečlenských štátoch EÚ bude až od 1.1.2011 čo je oproti členským štátom EÚ (1.5.2006) veľký časový posun. Čo malo dopad na konkurencieschopnosť cestných dopravcov z členských štátov EÚ.

Tento príspevok vznikol z podpory inštitucionálneho výskumného projektu Žilinskej univerzity v Žiline, Fakulty prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov: 1/KCMD/09 Hospodárska kríza a jej vplyv na dopravu a logistiku

Literatúra:

[1] Redakcia DN: Železnice dale ztráci tržní podíl, chybí interoperabilita, IN. Dopravní noviny, České dopravní vydavatelství, s.r.o. Praha, Ročník XIX, číslo 42, s. 11

[2] <http://eur-lex.europa.eu/sk/index.htm>

[3] <http://eur-lex.europa.eu/sk/legis/20101001/chap07.htm>

[4] <http://www.euroinfo.gov.sk/euroagendy/agenda-eu-sr/historia-vztahov-sr-eu-581.html>

[5] http://europa.eu/pol/trans/index_sk.htm

 **LOGISTICKÝ
MONITOR**

Internetové noviny pre rozvoj
logistiky na Slovensku.

ISSN: 1336-5851